

Da man/maun e manadüra/manadira

Il fascicul 162/163 dal Dicziunari Rumantsch Grischun è cumparì quests dis

DA GION TSCHARNER

■ Il Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG) è in dicziunari che cumpiglia tut ils idioms e dialects rumantschs. El ha en mira da notar e commentar sistematicain tut ils plects e tut las modas da dir tipicas rumantschs e quai dad ina vart da la litteratura scritta e da l'atra vart la litteratura orala, quai vul dir da tut quai ch'è vegnì registrà en ina maniera u l'atra dapi bundant tschient onns da la redacziun dal DRG.

Al mument èn publicgads 11 toms voluminus u sco ditg 162 fascichels a circa 60 paginas; quests toms cumpiglian ils plects A fin mancar.

Mintga pled vain tractà en in uscheditg artichel e mintga artitgel, savens illustrà, notà l'emprim, nua che il pled vegn avant e co che quel vegn pronunzià en las differentas vals ed en ils different vitgs; lura suonda la part semantica cun diversas locuziuns resp. modas da dir, cun proverbis, cun reglas purilas, cun cumparegliaziuns, cun exclamaziuns etc. etc. da quest pled; ina terza part perscrutescha la derivanza dal pled (etimologia).

Il fascichel dubel 162/163 cun 128 paginas (paginà 513 fin 640) redigì da Carli Tomaschett, Felix Giger, Marga Annatina Secchi e Kuno Widmer, tracta ils plects: «man/maun» (guarda sutvart), «mana» è en surmiran ina part d'ina dumbre; «manada / medada» vul dir: «vieuta, storta, direcziun» e deriva da «manar»; manada vul dir: «in maun plain, in grond quantum, ina manada paintg...»; «manadaja» derivand da «medaglia» è in amulet; «manadels» è in pled jauer per «furmantins, bizochel u furmantins», e riva si da la Lombardia; «manader / menader» deriva da «manar», «manadir» è in pled sursilvan per «be, mo» e deriva da «maina dir», «manadüra / manadira» (guarda sutvart), «manageda» vul dir en surmiran «direcziun d'ina persuna, ma era d'ina via» e deriva da «manager / manischar», «manair / maner» che deriva dal latin «manere» vul dir «sa tratgnair, abitar, viver, star sur notg» da persunas e «star sur notg or en il liber» dad animals; «manavel / manevel» che deriva da «man/maun» vul dir «betg lunsch davent» ma era «bainbaud», «sut-tamess, obedaivel, bunatsch», «cumadai-vel, pratic», «simpel, senza fadia»; «man-manet» è in pled sursilvan che vul dir «det da l'anè» e deriva da «maun»; «manantar / mugentar» che deriva dal latin «manere» vul dir «laschar sur notg or en il liber il muvel» ma era «dar albiert ad insatgi»; «star sur notg or en il liber»; «manar / menar» deriva dal latin vulgar «minare», dal rest in artitgel che cumpiglia 25 paginas, «manascha» è in pled puter «manischadi» e deriva dal pled «maun»; «manastrol» derivand dal latin «magister, magistru» è in pled ladin per «corda da l'umbli»; «manc / maunc» derivand dal talian «manco» è in substantiv surmiran e sursilvan che vul dir «man-

canza, manco», in adjectiv surmiran per «mancant, manglus», in adverb, u pronom surmiran per «pli pauc» u ina preposiziun «cun excepziun da», «manca» è in pled ladin per «mancanza» e deriva dal talian «manca», «mancamaint / munca-ment» derivand da «manca» vul dir «ab-senza, giavisch, cumportament sbaglià e negligentscha»; «mancant, muncont» e «mancanza / munconza» derivan era da manca.

Qua sutvart in pèr aspects dals plects: «man e manadira»

L'artichel «man/maun»,

redegì da Felix Giger, cumpiglia be el 69 paginas, quai ch'è chapibel, siond il maun ina da las pli impurtantas parts da noss corp. Menziunain tranter blers auters exempels il maun

1. sco organ da pussanza: «Ils grischuns havevan tschentau lur maun victorius sin la Valtelina», «En tes mauns miu car amitg Romontsch mettel jeu nossa gasetta...»

2. sco organ da protecziun ed agid: «Els as savavaivan in man da Dieu...»; «avoir ün man larg», «esser da/dal man larg»; «esser da man serrà»; «avoir il cour in man»; «chel è in om cul cor se mang» (Murmara).

3. en la vita giuridica: «empermetter sin maun per enzatgi»; «gürer in maun da qualchün»; «porscher il maun (tier la lètg) ad enzatgi».

4. en furmas nominalas: «man dal bojer»; «ir in maun dal diavel»; «maun da Dieu»; «in man da Dieu»; «te est in scholarat or dal mang da Dia» (Murmara); «per mintga piculezza vegnal' or dals mauns da Diou» (Müstair); «Dieu pertgiri dil nausch vischin e dil maun cumin» (Surrein); «haver peis e mauns pleins da far»; «avat Adalbert tegn ils mauns a Diu» (cun urar); «culs mans/mauns in bratsch»; «culs mans a chalun»; «culs mans in crusch»; «culs mans in curtaschia»; «anè cun/cul man in fai» (anè da spus); «arma da man»; «carr da maun»; «mulin da man»;

5. verbs + man/maun: «già cul nouv ospidel ho'l gieu ün ourdvar bun maun»; «avoir ils mauns lios, libers (da far insatge)»; «chatschar man/maun» per: cumenzar ina lavur, dar l'attatgia, attatgar, prender etc.; «dar man» per: tschiffar, cumenzar; «metter igl mang alla cunzentga (Riom)» per: segirar; «metter maun a roba d'oters»; «metter man/maun» per attatgar; «vischins, teni maun tier, luvrei empau lingier»; «metter maun a la manuocha» per: snizzar la magnuca; «avoir a man / haver a mauns» insatge, per: disponer insatge;

6. verb + preposiziun + man/maun: «avoir a man da far» insatge, per: esser londervi da far insatge; «tgi sa tgi ch'ha a mauns mei» per: tgi disfamescha mai (cur ch'igl tschivla las ureglias); «el eri perfin staus a mauns ina ga ad in uors»; «esser a la man cun qchs» per: gidar, sustegnair cun insatge; «gnir a man / vegnir a mauns» per: crudar en ils mauns dad insatgi; «ir bain/mel a maun cun qchn» per: ir bain / mal cun insatge; «que cha vules piglier a mauns in quistas paginas» per: esser intenziunà da far, scriver; «buca saver tgei piglier a mauns cun enzatgi, enzatgei» per: savair far/cumenzar cun insatge, insatge; «ei vegn oz schau a meuns als affons de tuttas sorts uaffens...» per: surlaschar; «la lavur al sta a la man» per: ir senza fadias; «haver enta maun enzatgei, enzatgi / avoir aint in man qchs/qchn»; per: savair far insatge / reger sur d'insatge; «avant man / avon mauns» per: a disposiziun; «cheu ei bia lavur avon mauns», per: quia datti bler da far; «dar culs mans insembel» per: sblatschar ils mauns sur il chau; «dar dal man/dar dil maun» per: dar in segn cun il maun; «dar da mans e da peis» per: sa dar fitg gronda bregia; «quel scrit m'es gni jò d'maun» per: quel scrit è ieu a perder; «la lavur va bain giò da man» per: la lavur na da naginas fadias; «avoir bain in mang» per: dumagnar; «avoir in man tuot l'organisaziun» per: esser respunsabel; «esser els mauns d'enzatgei» per: esser dal tut dependent d'insatge; «ir in mauns da» per: ir en possess da; «cun dar orda maun dat ins el pultaun» per: cun dar ord maun dat ins en venter; «haver per mauns ina lavur» per: esser vi d'ina lavur; «piglier per maun üna lavur» per: sa metter vi d'ina lavur; «nu savair che piglier per mauns cun qchs/qchn» per: betg savair tge cumenzar cun insatge/insatgi; «avoir sülla man qchs» per: savair far bain insatge; «quei ei sinta maun» per: quai è cler ed evident; «metter sut maun enzatgei» per: dar en pegn insatge; «ir tanter mans» per: ir a peder; «far a man» per: far cun ils mans; «a man da qchn» per: en favur d'insatge; «alch cun mans e peis» per: insatge raschunaivel; «sedustar cun peis e mauns» per: sa dustar cun tut sias forzas; «quei has ti fatg da bi maun» (Sumvitg) per: quai has ti fatg aposta; «davos man ve (Stugl)» per: adascus; «davo man/davoman» per: in suenter l'auter; plaun a plaun; «per mans/mauns da» per: a favur da; «avoir, cugnuoscher qchs sü per la man» per: savair, enconuscher insatge fitg bain; «ina lavur sut maun» per: ina lavur leva; «suottaman via» per: adascus; «vouta la man» per: tuttenina, «relaziuns socialas, las calas on mang-mang schendro dispettas» per: plaun plaunet, cun ir dal temp.

L'engirament a Trun, 1424; gravura dal 19avel tschientaner. L'engirament a Trun, 1424; gravura dal 19avel tschientaner.

FOTOS DRG

crudar en ils mauns dad insatgi; «ir bain/mel a maun cun qchn» per: ir bain / mal cun insatge; «que cha vules piglier a mauns in quistas paginas» per: esser intenziunà da far, scriver; «buca saver tgei piglier a mauns cun enzatgi, enzatgei» per: savair far/cumenzar cun insatge, insatge; «ei vegn oz schau a meuns als affons de tuttas sorts uaffens...» per: surlaschar; «la lavur al sta a la man» per: ir senza fadias; «haver enta maun enzatgei, enzatgi / avoir aint in man qchs/qchn»; per: savair far insatge / reger sur d'insatge; «avant man / avon mauns» per: a disposiziun; «cheu ei bia lavur avon mauns», per: quia datti bler da far; «dar culs mans insembel» per: sblatschar ils mauns sur il chau; «dar dal man/dar dil maun» per: dar in segn cun il maun; «dar da mans e da peis» per: sa dar fitg gronda bregia; «quel scrit m'es gni jò d'maun» per: quel scrit è ieu a perder; «la lavur va bain giò da man» per: la lavur na da naginas fadias; «avoir bain in mang» per: dumagnar; «avoir in man tuot l'organisaziun» per: esser respunsabel; «esser els mauns d'enzatgei» per: esser dal tut dependent d'insatge; «ir in mauns da» per: ir en possess da; «cun dar orda maun dat ins el pultaun» per: cun dar ord maun dat ins en venter; «haver per mauns ina lavur» per: esser vi d'ina lavur; «piglier per maun üna lavur» per: sa metter vi d'ina lavur; «nu savair che piglier per mauns cun qchs/qchn» per: betg savair tge cumenzar cun insatge/insatgi; «avoir sülla man qchs» per: savair far bain insatge; «quei ei sinta maun» per: quai è cler ed evident; «metter sut maun enzatgei» per: dar en pegn insatge; «ir tanter mans» per: ir a peder; «far a man» per: far cun ils mans; «a man da qchn» per: en favur d'insatge; «alch cun mans e peis» per: insatge raschunaivel; «sedustar cun peis e mauns» per: sa dustar cun tut sias forzas; «quei has ti fatg da bi maun» (Sumvitg) per: quai has ti fatg aposta; «davos man ve (Stugl)» per: adascus; «davo man/davoman» per: in suenter l'auter; plaun a plaun; «per mans/mauns da» per: a favur da; «avoir, cugnuoscher qchs sü per la man» per: savair, enconuscher insatge fitg bain; «ina lavur sut maun» per: ina lavur leva; «suottaman via» per: adascus; «vouta la man» per: tuttenina, «relaziuns socialas, las calas on mang-mang schendro dispettas» per: plaun plaunet, cun ir dal temp.

8. Folcloristica
Proverbis e sentezas: Ün man lava l'oter, e tuots duos la fatscha; mauns caulds, freid cor; ün bun maun ho adüna paun; Denta fina, mauns lischents, bi dado e nuot dadens; la chà renda, scha'l mal man na prenda (Tschlin);
Versets: Mauns in terra, chül alvo, scha tü nu voust ster sü, schi sto cugiò (S-chanf).

Igl mañ da Di darcho rucho, a la clev schler aunch'ime chatto (Bravuogn).

Superstiziun: Malsaus, che van bia culs mauns els cavels, mieran gleiti. Cun tucar maun ad in castgaun, sa ina stria far vegnir quel malsaug.

9. Maun en il sen figurativ: «avoir ün bel man» (Punt) per: avoir ina bella scrittura; «la prüma, la seguonda man» (Schlarigna) per: l'emprima, segunda colorada, liadira.

Tar gieus da chartas e da tgeiels: «avoir la prüma man» per: avoir il dretg da cumenzar; «avoir l'ultima man / esser davos man» per: avoir il dretg da dar la davosa tratga; «far üna maun» per: far in pitg. Vesi dal corp uman or: «il maun dretg, seniester»; «al da man dret/schnester/sural suot» per: da la vart dretga/sanestra/sura/sut; «las pistiras da maunsut e maunsura ein sco fatgas per in dètg rosch cauras»; «dil mam da meazsche» (Vaz) per: vers mezdi; «purtar dil maun gries» per: da la vart greva; «ir, star sin in maun» per: ir, star da la vart; «chist pra ò flurs sen tots mangs» per: quest pra è plain flurs; «dad auters mauns vegn ei segirau» per: dad autras persunas;

Parts d'utensils: «terna cun maun» per: chanaster cun manetschas; «mans da la charücla» per: charetta cun dus tegns; «mans da la resgia»; «curtè a duos mauns» per: cuntè da zappar, ascha; «man da la panaglia» per: manvella da la panaglia; «mans da l'ura» per: lantschettas da l'ura;

10. Num da plantas: «mans dad Adam ed Eva (Scuol, Ftan)»; «mans dal Segner / mauns da Niessegner» per: orchideas e tenor Steivan Bruniers era per: pantofla dal Segner; «maunins dal Segner (Brail)» per: negretta; «mangs digl/mauns dil diavel» (Mulegns/Sagogn) per: grifla.

11. Deducziuns: manatsch, maunatsch, manet, maunet, manin, manign, manotel, manüffel, manun, maunun, manut, manutta

12. Cumposiziuns: aintaman, aintamaun, aman, avantman, davoman, entamaun, giudamaun, indavoman, ordaman, parmans, schudaman, sintamaun, sivamang, sotman, suentermaun, suottaman, suottamanvia, suraman, vonmaun, zievamaun, sivamang, Büman, bunaman, malamaun, plimaun, plümaun, maunpli, ballamaun, palmamaun, bütschaman, glischamans, lavamans, lichamans, müdaman, paraman, passaman, pozza man, süaintamans, s-chodamans etc.

13. Etimologia: Il pled «man/maun» deriva dal pled latin «manus». L'expressiun exista en tut il territori neolatino, pia dal Portugal fin en la Rumunia e quai surtut en la furma feminina. Furmas femininas en Engiadina ed en il Grischun central èn influenzas nà dal talian.

L'artitgel «manadüra/manadira»

cun bundant 7 paginas è redegì da Marga Annatina Secchi. L'emprima part è deditgada a la fonetica e porta las variantas dialectalas rumantschas da la Surselva (S), dal Grischun central cun la Sutselva ed il Surmir (C) e da l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans. Beiva pronunzia «manadüra», l'Engiadina (E). Aschia vegn ins a savair ch'il sursilvan ed il sutsilvan enconuschan be la noziun «manadira», sche era en different colors; il surmiran pronunzia «manadira» a Murmarera; «manadoira» a Surava, Brinzouls, Lantsch, Vaz ed Alvagni; «manadeira» en tut ils auters vitgs surmirans